tegevuse järele valvajaiks Suur ja Väike Gild ning magistraat üheskoos. Panga tegevuse alustamiseks tarvilise 10 000-rbl. põhikapitali pani Suur Gild, kelle peal ka vormiline vastutus oli panga kohustuste eest. Panga juhatus koosnes 5 direktorist, kellest Suur Gild (St. Maria Gild) kolm ja Väike Gild (St. Antoniuse Gild) kaks valis. Terves koosseisus käis juhatus koos iga kuu lõpul, mil puhul tema koosolekuist osa võtsid ka mõlema gildi oldermannid ja justiitsbürgermeister. Aasta-aruanded esitati linna raele ja need kuulusid ühtlasi ka gildide poolt valitud 3-liikmelise revisjonikomisjoni revideerimise alla. Selle järele anti aruanded raha- ja siseministrile teada.

Neil alustel töötas „Tartu Pank" kuni 90-date aastateni. Vahepeal oli uus linnaseadus maksma hakanud, seisuslik linnavalitsus üldise vastu ümber vahetatud, ja nüüd tõusetab Liivi kuberner 1895. a. linna raske rahalise seisukorra puhul küsimuse, kas ja kuidas oleks võimalik panga operatsioonidest saadavat kasu suurendada ning senisest suuremal määral Tartu linna kasuks määrata. St. Maria Gild aimab otsekohe hädaohtu senisele olukorrale ning ruttab abinõusid tarvitusele võtma, et ära hoida panga äralibisemist saksa kaupmeeste-ringkondade käest, kes olid tol ajal gildis täielikud peremehed. Töötatakse välja uus „Tartu Panga" põhikirja eelnõu, kuhu sisse võetakse järgmine uus panga puhaskasu-jaotuse kava:

Aastasest puhaskasust arvatakse kõige pealt St. Maria Gildi kasuks maha 5% dividendi 150 300 rbl. põhikapitali pealt. Ülejäänud osast arvatakse maha tasu direktoritele ja summa, mis määratakse panga teenijate paiukikapitali heaks. Sellest ülejäävast osast määratakse senikaua, kuni panga tagavara-kapital 250 000 rublani on kasvanud, 50% tagavara-kapitaliks ja 50% linnavalitsuse käsutusse Tartu linna kasuks. Kui tagavarakapital on 250 000 rbl. suuruseks kasvanud, siis arvatakse tagavarakapitali protsendid panga üldisele puhaskasule juurde ja sellest arvatakse praegukirjeldatud korras siis ainult veel 25% tagavarakapitali täienduseks, kuna 75% aga Tartu linna kasuks linnaameti käsutusse määratakse. Linnale antud summast peab linna-amet igal aastal Tartu reaalkoolile 7000 rbl. toetust andma. Ka sinnamaani panga puhaskasust kogutud „linna töömaja ja kooli fond" (mille suurus sel silmapilgul oli 16 348 rbl.) antakse linna kasuks linna-ametile üle. Edasi võeti uue põhikirja eelnõusse panga likvidatsiooni kohta määrus: Peale kõigi kohustuste täitmist tasutakse likvideerimise puhul St. Maria Gildile kõige pealt panga põhikapitali summa 150 300 rbl., ülejääv varandus aga arvatakse Tartu linna kasuks.

Siseministeerium ei lase end sellest pakkumisest aga eksitada: oma kirjas 25. V. 1896 teatab Liivimaa kuberner Tartu linnavalitsusele, et Siseministeerium on ettepandud puhaskasu-jaotamise korraga nõus, aga ainult sel tingimusel, kui Tartu linnavolikogu nõus on „Tartu Panga" tarvis linnapankade normaal-põhikirja (1883. a.) täies ulatuses vastu võtma, ettepandud puhaskasu-jaotamise määrusi sinna juurde lisades.

Sellega on selgesti välja öeldud, et Siseministeerium peab „Tartu Panka" linnapangaks, nagu ta sisuliselt ju oligi, ja see ajab St. Maria Gildi juhatuse ärevile. Gildi oldermann pöördub linnavalitsuse poole palvega, et see ka omalt poolt kuberneri ees selgitada aitaks arusaamatust, mille tagajärjel „Tartu Panka" linnapangaks tahetakse lugeda, kuna see tõepoolest aga on ainult St. Maria Gildi omandus, nagu seda 1872. a. 14. VI. kirjalikult tunnistanud olla ka Rahaministeeriumi krediidikantselei. Linnavalitsus ja linnavolikogu, kelle kohus oleks olnud sel silmapilgul linna huvisid kaitsta, ühinevad gildi oldermanni arvamisega, ja linna-



Tartu, lk. 535